

JOHANNES JØRGENSEN SELSKABET

NYHEDSBREV

Marts 2019

17. Årg.

Nr. 1

Mester Chresten

NYHEDSBREV

Ansvh. red. Stig Holsting
Lykkesholms Allé 9 A,1.tv
1902 Frederiksberg C
Tlf. 2129 0408 e-mail:
stighholsting@gmail.com
Kassererens e-mail:
johs.jorgensenselskabet@gmail.com
www.johannesjoergensenselskabet.dk
Bankkonto nr.: 1551 0010132908

Johannes Jørgensen Selskabet

er et litterært forum til studium af digterens liv og forfatterskab.

Selskabet arbejder nært sammen med Johannes Jørgensens Hus i Svendborg og andre litterære selskaber.

Medlemskab koster 175 kr. om året.

Selskabets bestyrelse:

Stig Holsting, formand

Maria Truelsen, næstformand
Egebakken 45 st.tv. 2830 Virum
e-mail: mariatruelsen@mail.tele.dk
Tlf. 24602308

Ove Klausen, sekretær

Ottosminde 2, 8960 Randers
Tlf. 86404032

e-mail: oklausen@fiberflex.dk

Henning Fink-Jensen, kasserer

Krogmosevej 28, 2880 Bagsværd
Tlf. 23495938

Andreas Holsting, Ved Klosteret 6,
2100 København Ø

Tlf. 31219609

e-mail:

andreas.holsting@hotmail.com

Billedhuggeren Jørgen Windfeld-Schmidt udførte i 1921 en buste af Johannes Jørgensen. Det er ikke stedet her at vurdere dens kunstneriske værdi i forhold til Chresten Skikkilds marmorbuste i Johannes Jørgensens hus i Svendborg, men portrætligheden er der i hvert fald ingen tvivl om.

Den viste gengivelse er lerforlæggert til en senere gipsafstøbning. Busten skal også være blevet hugget i sandsten. Det vides ikke, hvor nogen af dem befinder sig i dag.

Forsidebilledet viser Chresten Skikkilds marmorbuste fra 1926, som oprindeligt havde plads på Svendborg Bibliotek men siden har fået sin plads i Johannes Jørgensens Hus.

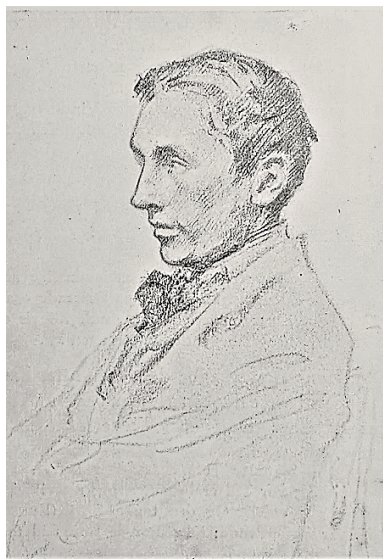
MESTER CHRESTEN

Af Stig Holsting

Johannes Jørgensens omgangskreds talte mange udøvende kunstnere både ude i Europa og hjemme i Danmark. Det er et emne, vi ofte har berørt i forskellige sammenhænge. Nogle af dem var malere og udnyttede bekendtskabet ved at portrættere ham, medens andre ikke fandt inspiration til dette ved bekendtskabet.

En af de kunstnere, som han knyttede venskab med, var den danske billedhugger Chresten Skikkild (1885-1927)¹, som var elev af billedhuggeren August Saabye (H.C. Andersenstatuen i Kongens Have). Han var født i Ringkøbing, og det var formodentlig en af grundene til, at byen i 1916 valgte hans forslag til en statue af en af byens kendte skikkelser, polarforskeren L. Mylius-Erichsen, til opstilling foran Ringkøbing Museum. Arbejdet blev hans betydeligste profane bestillingsarbejde.

Vi skal dog lede forgæves efter hans navn i Jørgensens litteratur, skønt de var fortrolige venner og "dus", og skønt Skikkilds religiøse kunst og hans tragiske skæbne kom til at berøre ham dybt. De traf hinanden i 1920 i Assisi måske gennem fælles venner som f.eks. malerinden Birgitte West eller Peter Schindler. Chresten Skikkilds

*Chresten Skikkild.
Tegning af Einar Utzon-Frank*

overgang til den katolske kirke i 1914 skete i det sydtyske benediktinerkloster Beuron, som havde skabt en fornyelse af kirkekunsten som modvægt til den forlorne pastichekunst, som var kommet til at sætte sit præg på mange nyere kirker verden over. Stærkt påvirket af beuronerkunstens principper og ved yderligere grundige studier af tidlig religiøs kunst rundt om i Europa vendte Skikkild tilbage til Danmark, hvor der imidlertid kun var ringe interesse for hans ideer om liturgisk kunst. Imidlertid fandt han sammen med andre danske kunstnere, som fandt det nødvendigt ikke kun at forny kirkekunsten i en

¹ Se i øvrigt *Nyhedsbrev 2004 nr. 1* og *Weilbachs kunstnerleksikon*.

mere stilren form, men også at skabe noget, som i højere grad talte til dansk mentalitet. Det var især malerinden Birgitte West og billedhuggeren Axel Theilmann, der for den sidstes vedkommende tillige blev Skikkilds elev.

Men også Johannes Jørgensen, som ofte gav udtryk for sin modvilje overfor "de bemalede gipsfigurer" og den stilløse gotikpastiche i kirkekunst og arkitektur, fandt smag i Skikkilds kunstteorier. Det blev imidlertid præsten og forfatteren Peter Schindler, som først gjorde det muligt for Skikkild og hans elever at udfolde deres evner i danske katolske kirker.

Chresten Skikkild mødte som omtalt første gang Johannes Jørgensen i Assisi under sin store rejse til Italien i 1920. Ved digterens kyndige rundvisning i den hellige Frans' by vakttes hans betagelse af byens middelalderkunst, som skulle resultere i hans beslutning om året efter at etablere et værksted

i byen. I et brev fra Skikkilds hånd til Jørgensen, dateret 30. nov. 1922 og afsendt fra Assisi, da digteren, som så ofte før, var på rejse, fortæller han, at han netop er ved at etablere sig i byen. Her fremgår det, at Skikkild året før også havde været i byen, hvor Jørgensen heller ikke var hjemme, og hvor han havde fået lov til at bo i Jørgensens lejlighed i Via S. M. delle Rose.

Chresten Skikkild indrettede sit værksted i byen og fik dels nogle af sine elever fra Danmark hertil, og dels oplærte han unge talentfulde lokale til at hjælpe sig med at skære og forme. Når Johannes Jørgensen var hjemme, spiste de gerne hos ham, men klimaet og de fremmede forhold i byen, hvor mange så med en vis skepsis på den travle kunstner, der havde åbnet sin forretning med sine produkter af færdige træskærerarbejder, kom til at slide på ham fysisk og tillige også på hans skrøbelige psyke. Det syntes dog

at lette noget, når Johannes Jørgensen var hjemme, for samværet mellem de to virkede stimulerende på Skikkilds vaklende psykiske tilstand. Ofte måtte han tage turen hjem til

Chresten Skikkild og hans hjælpere arbejder i hans værksted i Assisi.

Danmark, hvor stadig flere krævende opgaver ventede ham, bl.a. arbejdet på det, som blev hans hovedværk, det gyldne alter i Sankt Augustins Kirke på Jagtvejen i København. Alle detaljer hertil blev udført i Assisi og hjemført til Danmark.

I forbindelse med Johannes Jørgensens 60-års fødselsdag i 1926 havde en kreds af 300 danske katolikker besluttet at hædre digteren med en buste. Opgaven blev lagt i Chresten Skikkilds hænder, og arbejdet blev udført i marmor i værkstedet i Assisi og skænket Svendborg Kommune til opstilling på Svendborg Bibliotek.² Ved festen i København for digteren var Skikkild ikke til stede, og busten var samtidig udstillet på Den Frie Udstilling. Overdragelsen til Svendborg skete først den 22. maj året efter, hvor Johannes Jørgensen dog ikke selv kunne være til stede, da han befandt sig i Frankrig. Dette krævende arbejde, hvor der naturligvis var en tydelig deadline, var ved at tømme Skikkild for de sidste kræfter. På dette tidspunkt var hans psykiske problemer ved at sætte sit præg på hans liv i Assisi og satte snart en stopper for al hans kunstneriske virke.

Syv års næsten daglige omgang med hinanden gav dem naturligvis gode muligheder for at få indblik i den andens liv og særheder. Men i begyndelsen af

Johannes Jørgensen og Chresten Skikkild fotograferet sammen i Assisi i begyndelsen af 1920'erne

1927 skete der noget i Skikkilds adfærd, som Johannes Jørgensen først tolkede som et udslag af svigtende humør og dårlig opførsel, og som fik ham til i nogen grad at distancere sig fra Skikkild. I marts skete der imidlertid en markant ændring i Skikkilds psykiske adfærd, der hurtigt udviklede sig til en egentlig psykose. 31. marts skriver Jørgensen i sin dagbog: "Hos Skikkild der giver The, men er vanskelig at samtale med og stadig synes mig meget ulden." To dage efter skriver han: "Skikkild, som alt har besøgt mig en Gang for at laane 300 Lire, kommer igen lidt efter 6½ og siger mig, langsomt og besværligt, en Række Ting 1) at han altid har villet tjene Kirken og Kristus, 2) at meget, han har sagt og gjort, kan se underligt ud, naar man ikke betænker dette, 3) at han trods alt er min Ven, selv om han i snæver Kreds kan have kritiseret mig – et Skriftemaal, som af en Døende – 4) at han vil hjem til Danmark, 5) at han beder om at maatte blive her

² Busten befinder sig i dag i Johannes Jørgensens Hus i Svendborg.

i Nat." Skikkild blev så installeret på tre stole for natten, men var gået, da Jørgensen næste morgen stod op. De traf hinanden ved messen i kirken og fulgtes ad til Hotel Subasio, hvor Skikkild meddelte ham, at han nu ville rejse til Firenze for at træffe sine forældre, der ville hente ham hjem til Danmark for ikke mere at vende tilbage. Skikkild bad Johannes Jørgensen sørge for at pakke hans sager og sende dem til Danmark. Efter denne sidste sætning i dagbogen sætter Jørgensen et kraftigt udråbstegn, for det var en større opgave at afvikle og pakke Skikkilds værksted og virke gennem syv år i kasser til forsendelse. Af en optegnelse over effekter, udlæg og udgifter, som Jørgensen sendte forældrene, fremgår det da også, at han har været på en større opgave.

Skikkild rejste fra Assisi den 5. april. Fra Firenze modtog Jørgensen et ildevarslende telegram fra ham, der meddelte, at stemmer bød ham at springe ud af vinduet. Johannes Jørgensen besluttede straks at tage til Firenze for at søge at redde sin ven fra at gøre noget ulykkeligt.

I dagbogen skriver Johannes Jørgensen efter ankomsten til Firenze: "Første Møde – som om han ikke kendte mig – næsten Had." Det er tydeligt, at Skikkild har alvorlige hallucinationer og taler om "Smædesang hver Aften under hans Vinduer." "Det er Hr. Powl, som har hypnotiseret mig – han er Antikrist! [---] Alle kan hypnotisere mig." Saa

bekender han, at det var en Japanner paa Vodroffsvej. 'Jeg havde fornærmet ham – saa hævnede han sig – det er 5 Aar siden.'" Skikkild havde tidligere haft atelier på Vodroffsvej i København.

Det er tydeligt, at Skikkild led under svære moralske skruller, som yderligere forværrede hans tilstand. Andrée Carof havde sine meninger om "Skikkilds sædelige Liv og hans besynderlige Forbindelser." Sandsynligvis har han været homoseksuel og ønskede nu at skrifte i Firenze. Men den præst, de finder, kan ikke få mening i hans bekendelser. "Jeg

Dødsannoncen om Chresten Skikkilds død, og som Jørgensen klæbede ind i sin dagbog.

forstaar med Gru, at han ikke mere kan skrifte," skriver Jørgensen. Skikkild erklærede pludselig, at han "skal dø kl. 5". Han tiltaler fremmede mennesker, hvor han kommer, og fortæller dem, at han er hypnotiseret og skal dø "kl. 4 oro".

Johannes Jørgensen finder på et tidspunkt Skikkild siddende "sammen-sunken [---] vil ikke se paa mig [---] da jeg siger, at vi altsaa rejser i morgen, ser han vredt, næsten hadsk paa mig – men lover det. Skikkild er ikke mere

Skikkilds grav på Hellerup kirkegård ved København eksisterer ikke mere, men hans gravsten med det relief, han selv har udført, er dog bevaret.

– en Anden har taget hans Plads.³

Det lykkedes Jørgensen at få Skikkild til at tage med tilbage til Assisi, men ved ankomsten til Perugia springer Skikkild af toget, uden at Jørgensen kan forhindre det. Tilbage i Assisi kunne Jørgensen forstå, at venen var blevet indlagt på en klinik i Perugia samtidig med, at hans forældre var ankommet til Assisi. Sammen med Jørgensen tager de dagen efter til Perugia for at besøge deres søn, men synet af den tydeligt psykisk medtagne mand ryster dem naturligtvis. I sin dagbog skriver Jørgensen, at synet af Skikkild mest mindede ham om billedet af den sindssyge van Gogh – tætklippet og med stirrende øjne.

I slutningen af april modtog Johannes Jørgensen er varmt takkebrev fra Skikkilds forældre, hvor de berettede om hjemturen fra Italien til Danmark.

Kort efter hjemkomsten måtte han indlægges på psykiatrisk hospital på Oringe ved Vordingborg. Her døde han den 11. november samme år 42 år gammel. Dødsårsagen er ikke nævnt nogen steder, men han var ikke kun brændt ud fysisk. Hans symptomer kunne måske tyde på skizofreni, men da der ikke siges noget om dødsårsagen, kunne det måske tyde på selvmord. Johannes Jørgensens ord i dagbogen, hvor Skikkild taler om at kaste sig ud af vinduet i Firenze, leder tanken derhen. Dengang blev selvmord især i katolske kredse betragtet med stor varsomhed og helst ikke nævnt.

Gennem syv år var Skikkild en del af Johannes Jørgensens og Andrée Carofs liv i Assisi, og da Jørgensen indså, at Skikkilds ændrede adfærd ikke skyldtes ”daarlig Opførsel” men en snigende sindssygdom, var han straks parat til at hjælpe venen. Selvom Carofs syn på Skikkild efterhånden var blevet lidt slidt, kunne hun fuldt ud tilslutte sig Jørgensens omsorg. Hun havde altid vist begejstring for hans kunst, og i sin dagbog citerer Johannes Jørgensen Andrée Carof for at kalde Chresten Skikkild ”Mester Chresten”.

Litteratur

Peter Schindler: Chresten Skikkild. En liturgisk Kunstner. Kbh. 1934.

Nordisk Ugeblad for katolske Kristne. 1927, s. 459-463 og 947-951.

Johannes Jørgensens hemmelige skrift

Af Bo Alkjær

I første bog af *Mit Livs Legende* fortæller Johannes Jørgensen om de tidlige stadier i sin åndelige udvikling. Det er brydningsårene omkring konfirmationen påsken 1881, hvor han på den ene side var ”den lille esoteriske og eklektiske Theosof”, der sugede alskens lærdom til sig fra onkel Jørgens bogsamling, og på den anden side levede et drengeliv ude på gaderne og i haverne, inde i gårdene og nede i kældrene. Her er outsideren, den boglærde og oprøreren, leder af en klub, et hemmeligt selskab bestående af jævnaldrende drenge og yngre piger.

Mens han skriver i 1916 ligger et par klenodier foran ham, et hjemmelavet hæfte og en notesbog. De får en central placering i selvportrættet af sandhedssøgeren og oprørsdrømmeren. De er symboler på hans naturs grundtræk, egenskaber der skulle blive drivkraften i hans konversion. Forfatteren mindes klubben, som han stod i spidsen for sammen med naboens Albrecht. Han fortæller med overbærende ironi om sit virke som organisator og leder, og han giver en morsom fremstilling af barneklubben og dens vedtægter. Hvem husker ikke selv en sådan hemmelig klub med medlemmernes forbogstaver eller antal som navn? I stil med børnebøgernes hemmelige selskaber eller Scherfigs *manus nigra* – Den

sorte Haand. Særlige feltråb, kode-skrift, love og hemmelige mødesteder hører til de faste ingredienser – også i Jørgensens skildring, der med stolthed fremhæver den drengede interesse for teosofi, kabbala, revolution og russiske nihilister.

”En lille sort Protokol, som jeg har opbevaret sammen med den kabbalistiske Bog, indeholder Lovene for hin Klub. Alt er skrevet med en af mig selv opfundne Chifferskrift – som jeg endnu kan læse.”

Selvsamme foreningsprotokol er for nylig dukket op i huset i Svendborg. Stig Holsting fandt den i en kasse usorterede efterladenskaber. En lille notesbog på 24 sider i formatet 6 x 9 cm. Helt og holdent skrevet med kryptiske skrifttegn.¹

Umiddelbart synes den sorte protokol at høre til småtingsafdelingen blandt mindestuernes curiosa, men dette tidlige barndomsværk er interessant af flere grunde. For det første fordi det nu kan sammenholdes med den 50-åriges erindrende brug. For det andet fordi den selvopfundne kode-

1 Det kabbalistiske hæfte dateret 1881 er endnu ikke dukket op. Den første bevarede og senere nummerede dagbog nr. 1 blev påbegyndt i oktober 1882. Jørgensen citerer en nu forsvundet dagbog med datoer fra 23.4. til 17.7. 1882. Dagbog 2a rummer digte fra 1882-1883. Det første dateret 23. april 1882.

skrift som han siger, han stadig kan læse, faktisk også, hvad han ikke siger, kan skrive. Den forekommer nemlig i dag- og notesbøgerne med mellemrum i længere eller kortere sekvenser fra 1882 til 1941.²

I 2006 fik Teddy Petersen adgang til det klausulerede arkiv og kunne bl.a. konstatere, at Jørgensen brugte den hemmelige skrift og ”at Amalie kiggede i hans dagbøger”. Hans reaktion var at skrive mere og mere af dagbogen på fransk, som Amalie åbenbart ikke kunne læse! Flere gange forekommer der også nogle særprægede, kodeagtige sekvenser med tal, figurer og bogstaver.” Teddy Petersen synes dog ikke at have undersøgt kodeskriftens hemmeligheder nærmere.

Nu har jeg haft en barnlig fornøjelse ved at dechifrere Jørgensens barnlige opfindelse, og skal i det følgende præsentere nogle af resultaterne af min granskning af hans kryptograferede meddelelser.

Indledningsvis skal det noteres, at Johannes Jørgensen selv har ment, at hans dagbøger var værd at gemme for eftertiden. Mogens Kai Nørgaard, der hjalp med at bringe de sidste i sikkerhed i 1952, fortæller: ”Alle de løse Ark er praktisk talt ulæselige ligesom meget af Dagbøgerne. Naar jeg sagde ham dette, hvilket jeg gjorde adskillige Gange, slog han det hen og svarede:

2 Jeg dechifrerede den nysgerrigheds-pirrende kodeskrift i 2010. Se Oluf Schönbecks note 2 i *Via Ricordi* 2012, side 39. Senere oplyste Ove Kreisberg, at koden var brudt i Emil Frederiksens arbejds papirer.

”Det finder de Lærde nok ud af alligevel!” ... Han ønskede de skulde bevares, han vilde de skulde frem.”³

Nøglen til chifferskriften i dagbøgerne fandt jeg i sin tid et sted, hvor Jørgensen gengiver Gottschalcks replik ”Naa, skal du nu ud og ha’ $\diamond \hat{\cup} Z$? Og hun havde smilende svaret Ja. En rigtig god Pige – fjøede Gottschalck til.” (Dagb. 83: 1.9.1892); og et andet sted om ”Claussen der hele Tiden under Festen proklamerede, at nu var Pigerne opsatte paa at 4O18” (Dagb. 100: 5.7.1894). Så kunne konsonanterne HKPR og vokalerne EIO let identificeres, hvorefter resten af alfabetet efterhånden kunne afkodes i nogle længere kodesekvenser.

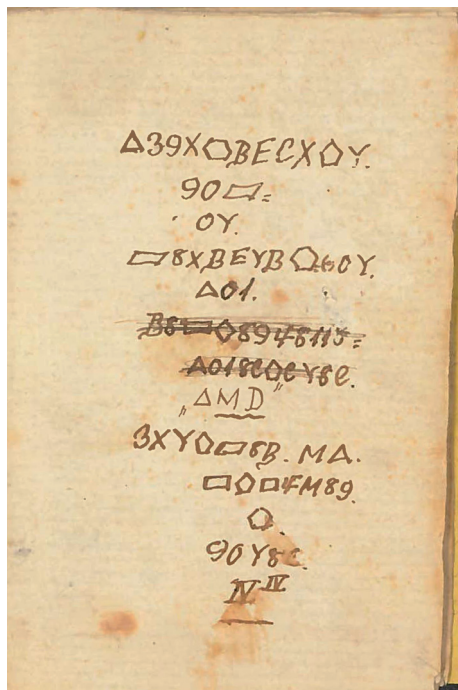
Kodeskriften består af et alternativt alfabet med 9 tal, 11 bogstaver og 7 geometriske figurer, hvert tegn svarende til et bogstav. I og J samme tegn. AA skrives med et tegn.⁴

Om beundringen for de nihilistiske bagmænd for attentatet på den russiske Zar i marts 1881 hedder det: ”... mine Helte var Sheljaboff og Sofia Perofskaja. Sammen med min ældste Søster, hvis Fornavn ogsaa var Sofia, grundede jeg en revolutionær Klub ... Og jeg ser da i den sorte Bog, at Klubbens Navn var hverken mere eller mindre end Lucifero – at Formaalet ganske simpelt var at ”udrydde Tyrannerne.” – Til Lucifer!

3 Mogens Kai Nørregaards notat er vedlagt dagbøgerne fra de sidste år i Assisi

4 I de transskriberede citater anvendes her VERSALER med Å i stedet for Jørgensens aa.

Lysbringer, morgenstjernen, identificeret med den himmelske oprører og faldne engel, der blev mørkets fyrste. Men på titelbladet ser vi ikke dette navn.

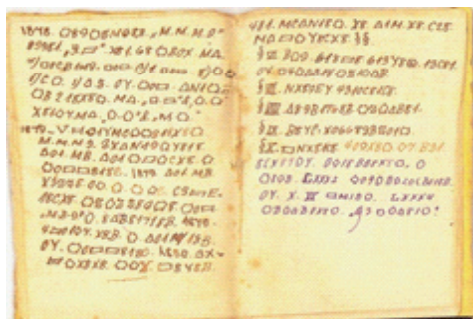
FULDSTÆNDIG LOV- OG VEDTÆGTSBOG
FOR TEMPELHERRE-FORENINGEN "FAX"
UDGIVET AF MICHAEL I LOGEN IV^{IV}

Den sorte notesbog er ordnet og opdelt med imponerende kendskab til lovparagraffer, protokoller og dagsordenen m.m. Indholdet afspejler drengen Johannes' interesse for ridderordner og hemmelige selskaber. Man smiler kun ved den komiske kontrast mellem lov- og embedssproget og de barnlige sagforhold. Nogle spredte eksempler:

EN LOGEBRODER SKAL HUSE EN FREDLØS
— FORRÆDDERI STRAFFES MED PRYGL — LO-
GEN BESTEMMER STRAFFENS STØRRELSE
— DE NYE SKULLE PRØVES EFTER DE I OR-
GANISATIONENS §§ V, VI & VII INDEHOLDTE
REGLER — FOR HVER GANG ET MEDLEM
GIVER 10 ØRE TIL FORENINGENS BRUG HAR
HAN RET TIL STORMESTERHERREDØMMET I
EN UGE. Formålsparagraffen lyder min-
dre samfundsomvæltende: § 1 UDRYD
TYRANNIET — VED TYRANNIET FORSTÅS
MISBRUGT OVERLEGENHED OG § 2 LYD
ØVRIGHEDEN — ØVR: ER BÅDE LOGENS OG
STATENS, og et andet sted: FORMÅLET ER
AT HJÆLPE HINANDEN, overskrevet et tid-
ligere formål: AT UDFORSKE ANDRE FOR-
ENINGER, ligesom en udgået paragraf
påbyder: ØDELÆG HURONERNE. Tidsreg-
ningen sætter 1849 (ikke 1789) som
år 1, og grundlovsdag 5. juni er logens
stiftelses- og festdag. Ledelsesformen
er dog ganske udemokratisk med Al-
brecht Simonsen (LEO) som STORMESTER
og Johannes J. (MICHAEL) som MYSTA-
GOG, derunder MANDLIGE RIDDERE OG
BRØDRE og til sidst KVINDelige BRØDRE.
En medlemsliste indeholder yderli-
gere fire dæknavne: JEAN, PEROVSKAJA,
PETIT OG MARKUS. Jørgensen skriver,
at klubbens medlemstal aldrig nåede
over seks, hvoraf de fire var kvinder. I
fraværsprotokollen ses dog medlems-
nummer 8.

Nogen præcis datering af lovbogen
er det ikke muligt at fastsætte. Meget
tyder dog på, at størstedelen af teksten
stammer fra sommeren 1880, hvor de
to drenge endnu kan lege med søstre

og nabopiger. Men navnet "Perovskaja" blev formentlig først kendt gennem aviserne i marts 1881, og først et år efter stiftes "Lucifero". I mellemtiden er Johannes blevet konfirmeret den 24. april og Albrecht den 2. oktober. Forholdet til de kvindelige medlemmer har givetvis ændret karakter det sidste år. SELSKABETS HISTORIE slutter med de tydeligvis sent med anden pen tilføjede linjer: ENDELIG OPRETTEDES I SEPT LXXXI POLITIKONTORET OG D. XX MARTS LXXXII STIFTEDES "LUCIFERO".

Protokollens sidste dato er 30. april 1882. Det vil altså sige, at den "politiske" udgave af logen kun har eksisteret godt og vel en måned, formentlig uden nævneværdig forpligtelse overfor protokollens vedtægter og projekter. Den har næppe haft flere medlemmer end de to 15-årige drenge og var nok i virkeligheden mere teosofisk end revolutionær.

Lucifer bliver imidlertid elegant og effektfuldt anbragt i Jørgensens erindringsværk som symbol med tilbagevirkende kraft. Barneværkets "Lucifero" symboliserer en dybere forbundethed

med ungdommens lysbringer Georg Brandes. Symbolet, der i titlen *Den røde Stjerne* tvetydigt rummer både oprør og fald, varsler også Jørgensens senere frafald.

Som bekendt var Jørgensen besat af minder, og han reproducerede dem hæmningsløst i litterær bearbejdning. Dagbøgerne er en mindebrønd, han ustandseligt øser af.

Allerede fra begyndelsen i 1882-83 ser man anvendelse af den hemmelige chifferskrift. Først skjules enkelte ord vedrørende teosofiske emner og religiøse betragtninger. Så er det drømme og minder, der kryptograferes og senere monteres ind i *Foraarssagn* og de andre romaner, hvor "Hun" og historien om "Hende" varieres.

Jørgensen har i sit eget eksemplar af *Den røde Stjerne* på sidste blad i 1931 nedskrevet følgende kommentar: "'Hun' hed Hansine Christiansen, hendes lidt yngre Søster hed Anna, Kusinerne, som boede inde i Simonssens Hus, paa 1ste Sal, hed Erika og Olga, begge yngre end Anna."⁵ Det er pigenavne, der genkendes fra klubbens sorte notesbog. På allersidste side er der her en dobbeltkrypteret liste, der viser sig at bestå af seks pigenavne: ud for navnet i chifferskrift står det skrevet som anagram: SOFIE *Phois*, HANSINE *Jeanette*, ANNA *Naan*, ELISABETH *Thesibas*, ERIKA *Akri*, OLGA *Glo*.

⁵ Tak til Elise Juul for denne henvisning til eksemplaret i Svendborg.

Pigerne er Jørgensens søstre Sofie og Elisabeth og de andre 12-13årige "kvindelige brødre".

"Og da Solen og Foraaret kom – Foraaret 1882 – blev Lugen til den nihilistiske Kulkælder lukket for bestandigt, og Mystagogen begyndte i sin Dagbog [...] en Forelskelsens Journal, i alle en saadans aldrig anderledes og altid nye Former: 23. April, Kl. 1 Mid-dag. Saae hende."⁶

Den uopnåelige og urørlige 'Hun' mindes i dagbogen: "Jeanette, hvor er du?" Senere er der skjult en sanselig erindring fra den nihilistiske kælder: "ERINDREDE ERIKA hin aften for to aar siden NEDE I KÆLDEREN ARM I ARM."⁷

Litterært kombineres pigerne: "Saa havde han været derinde en Af-ten, og de havde leget sammen "som i gamle Dage". Og de havde været nede i Kælderen og baaret Brænde op, og dér havde Jens listet sin Arm om hendes Liv og trykket hende lempelig til sig. Kysse hende voved han ikke."⁸

6 MLL 1, 44 med citat fra dagbogen, se note 1.

7 Dagb. 15: 14.7.1884 og Dagb. 20: 17.10.1884.

8 *Foraarsagn* (1888) s. 38f.

Som allerede Teddy Petersen afslørede, er der senere pikante hemmeligheder på fransk. Læser man dagbøgerne fra de senere år, må man være forberedt på under dechifrerings af kodede afsnit især mellem 1887 og 1894 rødmende at afdække autentiske kilder til en "Erotik i Klunketiden", som står i skarpeste modsætning til den sky og kejtede pubertetsdrengs klager.⁹

Som nævnt benyttes den hemmelige skrift også sidenhen. Sidste gang i 1941, hvor Jørgensen har været tilbage i 1893 og slutter selvanklagende på fransk: "... ce que je suis encore tout et tout d'année après? Un vieillard voluptueux" og tilføjer i kodet oversættelse: EN GAMMEL VELLYSTNING. Minder og dagbøger er et tveægget sværd. Ikke underligt at Jørgensen flere gange efter læsning i dem kastede dem fra sig, når han måtte erkende, at der også til hans naturs grundtræk hørte den hang til hemmelige notater og selvplage, der uforløst løber gennem dagbøgerne som en af hans livs røde tråde.

9 Se Oluf Schönbecks artikel i *Via Ricordi*.

SOMMERMØDE 2019

i Møstings Hus

Søndag den 11. august kl. 12 - 16